

ΚΕΦ. Ε.

Ῥοπή τῆς τῆς Θεῆ γνώσεως εἰς τὰ ἤθη.

1. Ἡμεῖς ὀνομάζομεν καλὸν πατέρα ἐκεῖνον, ὅστις ἐπιθυμεῖ ἢ θέλει τὸ καλὸν τῶν τέκνων τε, ἢ διὰ τῆτο τὰ προσάξει ἐκεῖνα μόνον, ὅσα εἶναι ὠφέλιμα εἰς αὐτὰ, ἢ τὰ ἀπαγορεύει ἐκεῖνα, ὅσα εἶναι βλαβερά εἰς αὐτὰ, ἐπειδὴ τὰ ἀγαπᾷ.

2. Ὅταν ἀναχωρῇ ἔτος ὁ καλὸς πατήρ ἀπὸ τὰ τέκνα τε, δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ἀδιάφορον εἰς τὰ τέκνα, ἂν τὸν ὑπακώσιν ἢ ὄχι. Διὰ τῆτο ἢ ἐρευνᾷ ὁ καλὸς πατήρ πάντοτε, τί κάμνῃν τὰ τέκνα τε εἰς τὴν ἀκυσίαν τε, διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τῆτου, ἂν ὑποτάσσωνται εἰς τὰς προσηγίας τε ἢ ὄχι. Ἐὰν μάθῃ λοιπὸν, ὅτι τὰ τέκνα τε ἐπολιτεύθησαν καλά, ἀνταμείβει ἐνίοτε τὴν καλήντων πολιτείαν ἢ μὲ χωριστὸν τρόπον· ὅμως δὲν δίδει πάντοτε εἰς τὰ καλά τε παιδία ὅλα, ὅσα ζητῶν ἀπὸ αὐτὸν, ἐπειδὴ πολλάκις ἤθελαν εἶθαι βλαβερά εἰς ἐκεῖνα. Ἐνίοτε δὲ τὰ προσάξει ἢ τοιαῦτα πράγματα, τὰ ὅποια εἶναι δυσάρεστα, ἐπειδὴ προβλέπει, ὅτι θέλων εἶθαι εἰς τὸ μέλλον ὠφέλιμα εἰς ἐκεῖνα.

3. Ἐὰν βλέπῃ ὁ καλὸς πατήρ, ὅτι τὰ παιδία τε παραβαίνῃν τὰς ἐντολάς τε, τὰ δίδει νὰ καταλάβωσι τὴν δυσαρέσκειάν τε δι' αὐτὸ ἢ τὰ παιδεύει. Ἀλλὰ ἢ παιδεύωντάς τε εἶναι πάλιν καλὸς πατήρ,

ἐπειδὴ διὰ τῆτο μόνον τὰ παιδεύει, διὰ γὰ τὰ σωφρονισμῆ καὶ γὰ τὰ διορθωσῆ.

4. Δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ γὰ μὴ ἐμπορῆ τὸ παιδίον γὰ κάμνη κανένα κακόν, ἀλλὰ πρέπει καὶ γὰ μὴ θελεῖ γὰ κάμνη κανένα κακόν: διότι εἰάν ἕνας ἄνθρωπος δὲν κάμνη κανένα κακόν, ἐπειδὴ δὲν ἐμπορεῖ γὰ τὰ κάμνη, δι' αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκόμη καλὸς ἄνθρωπος. Αὐτὸς πρέπει καὶ γὰ μὴ θελεῖ γὰ τὸ κάμνη: διότι εἰάν ὑπερεῖτο τῆς ἐλευθερίας, δὲν εἶχε χῶραν ἔτε ὁ λόγος τῶν πράξεών τε.

5. Ὅλαι αἱ νεβησαι, αἱ ἀποτροπαῖ, αἱ ἐπαγγελίαι, αἱ ἀπειλαί, αἱ ἀμοιβαί, αἱ παιδεῖαι καὶ τιμωρίαι ἑνὸς καλῆ πατρὸς ἀποβλέπων μόνον εἰς τὸ γὰ κάμνη τὰ παιδία τε εὐτυχῆ. Καὶ θελεῖ γὰ τὰ κάμνη εὐτυχῆ, ἐπειδὴ τὰ ἀγαπᾷ. Δὲν ἐμπορεῖ λοιπὸν γὰ ἦναι ἀδιάφορον εἰς τὰ παιδία, ἂν ὁ πατήρ των τὰ ἀγαπᾷ ἢ ὄχι.

6. Εἰάν τὰ παιδία ἀγωνίζωνται μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις ν' ἀκολουθῶσι τὰς ἐντολάς τῆ πατρός των, ἐμπορεῖν βέβαια γὰ πισεύωσιν, ὅτι εἶναι λίαν ἠγαπημένα εἰς αὐτόν. Εἰάν δὲ παραβαίνωσι τὰς ἐντολάς τῆ πατρός των, δὲν εἶναι τόσον ἠγαπημένα εἰς αὐτόν, καὶ ἡ παρακοή των δὲν τὸν ἀρέσκει διὰ τῆτο, ἐπειδὴ εἶναι πεπληροφορημένος, ὅτι κάμναν ἑαυτὰ δυστυχῆ. Ἀλλ' εἰς τὰ καλὰ παιδία καὶ αὐτῆ ἡ ἰδία συναίωθσις, ὅτι δὲν εἶναι πλέον τόσον ἠγα-

πημένα εἰς τὸν καλὸν τῶν πατέρα, εἶναι ἀνυπόφορος, ἐπειδὴ ἐξεύρην βέβαια, ὅτι εἰάν ἦναι λίαν ἠγαπημένα ἔ εὐάρεστα εἰς αὐτὸν, ὅχι μόνον δὲν θέλει τὰ ὑσερήσει καμίαν ἀπὸ τὰς χάριτας ἔ εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας ἔλαβαν παρ' αὐτῆ, ἀλλὰ θέλει τὰ δείξει ἔ ἄλλας περισσοτέρας χάριτας ἔ εὐεργεσίας.

7. Ὁ Θεός, ὁ κάλλιστος πατήρ, ἀγαπᾷ ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τῆς γονεὺς μας νὰ ἦμεθα εὐτυχεῖς. Εἶναι πατήρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ εἶναι τέκνα τε. Διὰ τῆτο θέλει νὰ ἦναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων τῶν εὐτυχεῖς, ἔ αὐτὸς τῆς ἐπλασεν ὅλης τοιῆτες, ὅτι ἐμπορῆν νὰ γένωσιν εὐτυχεῖς.

8. Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τῆς ἀνθρώπου αἰδηήσεις ἔ δυνάμεις τῆ σώματος ἔ λογικὴν ψυχὴν, διὰ νὰ γένωσιν εὐτυχεῖς. Ἀλλ' ἡ θῆλησις τε ἦτον ἔ νὰ μεταχειρίζονται αὐτοὶ τὰς σωματικᾶς τῶν ἔ ψυχικᾶς δυνάμεις, διὰ νὰ ἔχωσι περισσοτέραν χαρὰν, καὶ ἔ αὐξάνωσι τὴν εὐτυχίαν τῶν. Διὰ τῆτο ἠθέλησεν ἔ γένωσι φρόνιμοι ἔ καλοὶ, διὰ νὰ γνωρίζωσι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ νὰ τὰ ἀγαπῶσι. Καὶ βέβαια τοιῆτες τῆς ἐπλασε ἔ τῆς κατέσκησεν, ὅτι, εἰάν θῆλωσι μόνον, ἐμπορῆν νὰ γίνωται πάντοτε σοφώτεροι ἔ φρονιμώτεροι. Οὐδὲ ἀναγκάζονται αὐτοὶ νὰ εὐχαρισήσωσι κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ δύνονται,

εάν γνωρίζωσιν, ὅτι ἡ εὐχαρίστησις αὐτῆς ἤθελεν εἶ-
 οθαι βλαβερά, νὰ τὴν καταδαμάσωσιν. Ἡμεῖς λοι-
 πόν, εὖν θέλωμεν, ἐμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν πολλὰ
 καλὰ καὶ δίκαια πράγματα.

9. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐποίησε καὶ διέταξε τὰ πάντα
 εἰς τὸν κόσμον τόσον ἐπιωφελεῶς διὰ τὴν ἀνθρώπους,
 ἐμποροῦμεν εὐκολὰ ἐκ τῆτε νὰ καταλάβωμεν, ὅτι ὁ
 Θεὸς δὲν ἠθέλησε τὴν ζημίαν, ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν
 τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' αἱ καλαὶ πράξεις μόνον ἐπι-
 σύρην καλὰ καὶ χαροποιὰ ἀποτελέσματα, καὶ αὐξάνουν
 τὴν εὐτυχίαν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆτο καὶ ὁ Θεὸς
 αὐτὰς μόνον θέλει, καὶ αὐταὶ εἶναι εὐάρεστοι εἰς αὐ-
 τόν· αἱ δὲ κακαὶ πράξεις φέρουν ζημίαν καὶ βλάβην
 εἰς τὴν ἀνθρώπους, καὶ ἐμποδίζουν τὴν εὐτυχίαν τῶν,
 διὰ τῆτο καὶ δὲν τὸν ἀρέσκουν αὐταὶ, καὶ εἶναι ἐναντῖαι
 εἰς τὴν θέλησίν τε.

10. Ὅ,τι πολὺ ἀρέσκει εἰς ἕναν, τὸ ἀγαπᾶ·
 ὅ,τι δὲ πολὺ ἀπαρέσκει εἰς ἕναν, τὸ μισεῖ. Ἐπει-
 δὴ λοιπὸν τὸ μὲν καλὸν πολὺ ἀρέσκει εἰς τὸν Θεόν,
 τὸ ἀγαπᾶ· τὸ δὲ κακὸν πολὺ ἀπαρέσκει εἰς αὐ-
 τόν, τὸ μισεῖ. Ὅθεν τὸν ὀνομάζομεν ἄγιον.

11. Ἄν ἀρέσκη ἢ ἀπαρέσκη τὶ εἰς τὸν Θεόν,
 τὸ γνωρίζομεν ἡμεῖς ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁ-
 ποῖα ἐπισύρουν αἱ πράξεις μας. Ὁ Θεὸς θέλει παρ-
 χάριν ν' ἀπολαμβάνωμεν ἡμεῖς τὰ φαιγιτὰ καὶ τὰ
 πιωτὰ διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας μας καὶ τῶν δυ-

νάμειών μας. Ἡ ἀπόλαυσις ὁμῶς τῶν φαγιτῶν καὶ τῶν
 πιωτῶν τότε μόνον συντείνει εἰς τῆτο, εἰάν δὲν παρα-
 βαίνωμεν τὸ μέτρον εἰς αὐτά· τὲναντίον δὲ γίνον-
 ται ταῦτα βλαβερά εἰς τὴν ὑγείαν μας καὶ εἰς τὰς
 δυνάμεις μας. Ἡ μετριότης λοιπὸν εἶναι καλὴ καὶ ὠ-
 φέλιμος, ἡ δὲ ἀμετρία κακὴ καὶ βλαβερά. Ἐντεῦθεν
 συνάγομεν ἡμεῖς μετὰ λόγου, ὅτι ἡ Σέλησις τῷ
 Θεῷ εἶναι νὰ ἐπιμελώμεθα τὴν μετριότητα εἰς τὴν
 ἀπόλαυσιν τῶν φαγιτῶν καὶ τῶν πιωτῶν.

12. Τὸ φυσικὸν μέσον εἰς τὸ ν' ἀποκτᾶ τινὰς τὴν
 ἀναγκαίαν κυβέρνησιν καὶ ν' αὐξάνῃ τὰς δυνάμεις τε
 εἶναι ἡ δουλεία. Εἶναι λοιπὸν καλὸν καὶ ὠφέλιμον εἰς
 ἡμᾶς νὰ δουλεύωμεν. Ὅθεν ἡ Σέλησις τῷ Θεῷ εἶναι
 καὶ νὰ δουλεύωμεν.

13. Εἶναι καλὸν καὶ ὠφέλιμον νὰ ζῶμεν εὐχκριση-
 μένοι εἰς τὴν κατάστασιν, ὅπε εὐρισκόμεθα, καὶ ν' ἀπο-
 λαμβάνωμεν μὲ χαρὰν τὰς εὐεργεσίας τῷ Θεῷ, καὶ
 νὰ μὴ βασανίζωμεν ἑαυτὸς μὲ πολλὰς μερίμνας. Ὅ-
 θεν καὶ τῆτο τὸ θέλει ὁ Θεός.

14. Ἐνας καλὸς πατὴρ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃσι τὰ
 τέκνα τε καλὴν καρδίαν καὶ ἀγάπην ἀναμεταξύ των.
 Ὁ Θεὸς εἶναι πατὴρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Θέλει
 λοιπὸν νὰ ἡμεθα μὲ ὅλες τὰς ἀνθρώπους καλοὶ καὶ εἰ-
 ρηνικοί.

15. Εἶναι καλὸν καὶ ὠφέλιμον νὰ φροῦντίζωμεν ἡμεῖς
 οἱ ἄνθρωποι διὰ νὰ κάμνωμεν ἕνας τὸν ἄλλον εὐτυ-

χεις, ἔ νὰ μὴν ἐμποδίζωμεν ἕνας τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν τύχην τῆς. Ὅθεν εἰάν βλέπωμεν ἕναν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀνάγκην ἔ ἐμπορῆμεν νὰ τὸν βοηθήσωμεν, τὸ θέλει ὁ Θεὸς ἀπὸ ἡμᾶς νὰ τὸ κάμνωμεν.

16. Εἶναι καλὸν ἔ ὠφέλιμον εἰς ἡμᾶς νὰ λέγωμεν ἕνας τὸν ἄλλον τὴν ἀλήθειαν, νὰ κρατῶμεν τὸν λόγον μας, ἔ νὰ ἡμεῖθα πιστοὶ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον εἰς τὰ δίκαια, ἔ τῆτο εἶναι εὐάρεσον εἰς τὸν Θεόν. Τὴναντίον δὲ εἶναι δυσάρεσον εἰς αὐτὸν, εἰάν ἀπατῶμεν ἕνας τὸν ἄλλον, ἔ πολιτευώμεθα μὲ δόλον πρὸς ἀλλήλους. Ὁ Θεὸς θέλει ἔ νὰ μὴ φθονῶμεν τὴς ἄλλης ἀνθρώπους διὰ τὰ καλά, ὅ, πῦ δίδει εἰς αὐτάς.

17. Ὁ Θεὸς διέταξεν ἔτως, ὅτι τὰ τέκνα νὰ χρειάζωνται τὴν φροντίδα τῶν γονέων, ἔ οἱ γονεῖς νὰ ἀναδέχωνται ταύτην τὴν φροντίδα τῶν τέκνων, ὅμως θέλει ἔ τὰ τέκνα νὰ ἦναι ὑπήκοα εἰς τὴς γονεῖς, ἔ τῆτο εἶναι εὐάρεσον εἰς αὐτόν.

18. Ὁ Θεὸς θέλει νὰ φροντίζωσιν οἱ γονεῖς διὰ τὴν συντήρησιν, διὰ τὴν ἀνατροφὴν, ἔ διὰ τὴν μάθησιν τῶν τέκνων. Θέλει λοιπὸν ἔ τὰ τέκνα νὰ ἦναι εὐχάριστα ἔ ὑπήκοα εἰς τὴς γονεῖς των.

19. Ἐὰν εὐρίσκωμεν ἡμεῖς ἕνα πρᾶγμα, ὅτι εἶναι σύμφωνον μὲ τὴν θεῖαν διάταξιν, καλὸν, ἔ ὠφέλιμον, πρέπει νὰ σοχαζώμεθα, ὅτι αὐτὸ εἶναι εὐάρεσον εἰς τὸν Θεόν· εἰάν δὲ ἐξ ἐναντίας εὐρίσκωμεν ἕνα πρᾶγμα, ὅτι εἶναι ἀσύμφωνον μὲ τὴν θεῖαν

διάταξιν, κακόν, και βλαβερόν, είναι βέβαια εις ἄκρον δυσάρεστον εις αὐτόν. Διὰ τῆτο ἔκείνο ὅπῃ θέλει ὁ Θεός εἶναι πάντοτε καλόν ἔ ωφέλιμον εις ἡμᾶς, ἐκεῖνο δὲ ὅπῃ δὲν θέλει ὁ Θεός εἶναι πάντοτε κακόν ἔ βλαβερόν εις ἡμᾶς. Ἐὰν λοιπὸν κάμνωμεν πάντοτε ἐκεῖνο ὅπῃ ἀγαπᾷ ὁ Θεός, γινόμεθα εὐτυχεῖς.

20. Καὶ ἂν δὲν ἤξευρε τώρα τίποτε ὁ Θεός διὰ ἡμᾶς, πάλιν δὲν ἦτον ἀδιάφορον εις ἡμᾶς, ἂν ἡμεῖς γινώσκωμεν ἢ ἀνόητοι, καλοὶ ἢ κακοὶ, ἔ ἂν κάμνωμεν δίκαια ἢ ἀδίκαια πράγματα: διότι εἰ ἡμεῖς γινώσκωμεν ἔ καλοὶ, ἔ κάμνωμεν ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι ὀρθόν ἔ δίκαιον, θέλει εἶδαι τῆτο πάντοτε ὀφέλιμον εις ἡμᾶς. Ἐὰν δὲ κάμνωμεν ἐκεῖνο ὅπῃ θέλει ὁ Θεός ὁ πατήρμας, ἀγαπᾷμεν ἔ νὰ τὸ ἐξεύρη αὐτός.

21. Δὲν λαμβάνει τὸν Θεόν, τὸν Ποιητὴν τῆ κόσμου, τί πράγματα εὐρίσκονται εις τὸν κόσμον, και ποῖαν φύσιν ἔχει τὸ καθ' ἐν ἀπὸ αὐτά. Νῦν δὲ αὐτός, ἔ ὄχι ἡμεῖς, ἢ οἱ γονεῖςμας, ἢ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἠθέλησε νὰ μὴ ζῶμεν χίλια χρόνια προτῆτερα εις τὴν γῆν, ἀλλ' ἴσια τώρα μαζὺ μὲ τῆς ἀνθρώπων, ὅπῃ τώρα ζῆν, ἔ εις ὅλας αὐτάς τὰς περιστάσεις, ὅπῃ τώρα εὐρίσκόμεθα. Αὐτός ἔβαλεν ὅλα τὰ πράγματα τῆ κόσμου εις ἐκείνην τὴν ὁρέσιν ἀναμεταξύτων, εις τὴν ὁποῖαν εὐρίσκονται. Πρέπει λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης

ἔτι νὰ μᾶς ἐξεύρη καλωτάτα. Αὐτὸς ὅπῃ ἔκαμε τὰ
 ὀμμάτιά μας νὰ βλέπωσι, τὰ ὠτιά μας ν' ἀκέωσι, ἔτι
 τὴν ψυχὴν μας νὰ νοῆ, πρέπει νὰ ἐξεύρη ἔτι βλέ-
 πομεν, τί ἀκούομεν, τί σοχαζόμεθα, τί ἐπιθυμοῦμεν ἔτι
 τί κάμνομεν. Καὶ ἐπειδὴ συντηρεῖ τὸν κόσμον ἔτι πᾶν-
 τα τὰ ἐν αὐτῷ μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὅτι ὅλα γενικῶς
 μένου εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν· ὁ ἥλιος δὲν ἐκκλίνει πο-
 τὲ ἀπὸ τὸν δρόμον τε· οἱ τέσσαρες καιροὶ τῷ χρόνῳ
 διαδέχονται ἀλλήλους μὲ τάξιν· οἱ καρποὶ βλαστάνου
 ἀπὸ τὸν σπόρον, οἱ ὁποῖοι πάλιν περιέχου τὸν σπό-
 ρον τῶν μελλόντων καρπῶν· τὸ ἀνθρώπινον γένος
 ποτὲ δὲν χάνεται, πρέπει, μὲ τὸ νὰ ἐνεργῇ πάν-
 τοτε, ἀναγκαίως νὰ ἦναι ἔτι πανταχῶ παρῶν.
 Ἐὰν δὲ ἦναι πανταχῶ παρῶν, πρέπει καὶ τὰ πάντα
 νὰ γινώσκῃ καὶ νὰ ἐξεύρῃ.

22. Ἡμεῖς δὲν εἶδαμεν ἀκόμη ποτὲ τὸν Θεόν, ἔτι
 κανένας ἄνθρωπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ μᾶς εἰπῇ, ὅτι εἶ-
 δέ ποτε τὸν Θεόν. Ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι δὲν βλέπο-
 μεν ἡμεῖς ἕνα πρᾶγμα, ἢ δὲν ἐμποροῦμεν νὰ τὸ βλέ-
 πωμεν, δὲν ἔπεται ἀκόμη, ὅτι δὲν ὑπάρχει αὐτό·
 διότι ἀλλέως ἔπρεπεν ἡμεῖς, παρ' χάριν ν' ἀρηθῶμεν
 καὶ τὴν ὑπαρξίν τῷ ἀέρος, μάλιστα δὲ ἔτι αὐτῆς τῆς
 ἰδίας μας ψυχῆς. Ἡμεῖς συνάγομεν ἐπὶ τῶν τοιοῦτων
 πάντοτε ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς αι-
 τίας. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐξεύρομεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμεν
 ὅλα εἰς τὸν κόσμον, ἔτι ὅλα, ὅσα εἶναι, διὰ τούτου

εἶναι, ἐπειδὴ θέλει ὁ Θεὸς διὰ τὸ ἦναι, καὶ συντηρεῖ ὅλα εἰς ταύτην τὴν τάξιν, ἐμπορῶμεν νὰ συνάγωμεν ἐντεῦθεν, ὅτι ἐπειδὴ πανταχῶ δεικνύει τὴν δύναμίν τε, εἶναι πανταχῶ παρῶν, καὶ ἐπειδὴ ἦναι πάντοτε εἰς ἡμᾶς, καὶ συντηρεῖ τὸ σῶμά μας, καὶ τὴν ψυχὴν μας, πρέπει καὶ νὰ ἐξεύρη ὅλα τὰ διανοήματά μας καὶ τὰ ἔργα.

23. Ὁ Θεός, ὁ ἀόρατος, ἐξεύρει καὶ γινώσκει ὅχι μόνον ὅλα, ὅ,τι ὀμιλοῦμεν καὶ κάμνομεν, ἀλλὰ καὶ ὅλα, ὅ,τι νοῶμεν καὶ ἐπιθυμοῦμεν. Αὐτὸς ἐξεύρει τὰ κρυφὰ κινήματα τῶν πράξεών μας, καὶ γινώσκει τὰς ἀποκρυφές βελὰς τῶν καρδιῶν μας. Ἐὰν ἔν βλέπῃ, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦμεν νὰ τὸν ἀρέσκωμεν, καὶ ἀγωνιζόμεθα νὰ καταδαμάζωμεν τὰς βλαβεράς ἐπιθυμίας, καὶ νὰ συνεβίβωμεν εἰς ὠφελίμους ἐννοίας, διαθέσεις, καὶ πράξεις, ἐμπορῶμεν βέβαια νὰ πεσεύωμεν, ὅτι εὐαρεσῶμεν εἰς αὐτόν. Ἐὰν δὲ εὐαρεσῶμεν εἰς αὐτόν, ἐμπορῶμεν καὶ νὰ ἐλπίζωμεν ἀπὸ αὐτόν, ὅτι θέλει εἶσθαι ἀγαθὸς πρὸς ἡμᾶς.

24. Ὅσιν ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Θεοῦ εἶναι κακόφρων καὶ κάμνει κακὸν, δὲν δύναται νὰ εὐαρεσῆσῃ εἰς τὸν Θεόν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀδιάφορον εἰς ἡμᾶς, ἂν ἀρέσκωμεν εἰς τὸν Θεόν, ἢ ἀπαρέσκωμεν εἰς αὐτόν, καὶ πρέπει νὰ ἐπιθυμοῦμεν διὰ τὸ ἀρέσκωμεν εἰς αὐτόν. Ἡμεῖς ἐξεύρομεν βέβαια, ὅτι εἶναι Θεός, καὶ ὅτι εἶναι κάλλιστος πατὴρ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐξεύ-

ρομεν, ὅτι εἶναι ἔξ δίκαιος, ἔξ διὰ τῆτο ἀναμφι-
βόλως θέλει ἀνταμείψει τὸ καλόν, ἔξ παιδεύσει τὸ
κακόν. Ὅλαι δὲ αἱ ἀνταμοιβαίτε, καθὼς καὶ αἱ
παιδεύαίτε, ἀποβλέψουσι μόνον εἰς τὸ καλόν τῶν
ἀνθρώπων: διότι θέλει νὰ γένωσιν οἱ ἄνθρωποι εὐ-
τυχεῖς.

25. Ἐπειδὴ ἐξεύρομεν ἡμεῖς, ὅτι ἡ ὑπακοὴ εἰς
τὸν Θεὸν μᾶς κάμνει εὐτυχεῖς ἔξ μακαρίους, πρέπει νὰ
κάμωμεν σερεὰν ἀπόφασιν, διὰ νὰ ὑποτασσώμεθα πάν-
τοτε εἰς τὰς ἐντολάς τῷ Θεῷ. Ὅθεν διὰ νὰ μένωμεν σε-
ρεοὶ εἰς ταύτην τὴν ἀπόφασιν, πρέπει συχνὰ ἔξ ἐπι-
μελῶς νὰ ἐνθυμίζωμεν ἑαυτὸς, ὅτι ὁ Θεὸς, ὡς παν-
ταχῆ παρὼν καὶ παντεκισήμων, εἶναι πάντοτε περὶ
ἡμᾶς, ἐξεύρει τὰ πάντα, ἔξ δὲν ἐμποροῦμεν νὰ κρύ-
πτωμεν ἕδεν ἀπὸ αὐτόν. Δὲν πρέπει ὅμως εἰς αὐτὸ
νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ ζωὴ μας ἔξ ἡ εὐτυχία μας κρέμε-
ται ἀπὸ τὸν Θεόν, τὸν καλόν, τὸν δυνατὸν, τὸν σα-
φὸν ἔξ δίκαιον πατέρα τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν λοιπὸν
σπευδάζωμεν ἡμεῖς νὰ διατηρῶμεν ταύτην τὴν πλη-
ροφορίαν πάντοτε ζωηρὰν ἐν ἑαυτοῖς, θέλομεν ἀγω-
νισθῆ ἔξ νὰ γενώμεθα πάντοτε καλλίτεροι καὶ φρονι-
μώτεροι, ἔξ ἀκολέθως εὐτυχέσεροι.

26. Ὁ Θεὸς διέταξε τὰ πάντα εἰς τὸν κόσμον
ἔτω, καθὼς εἶναι, ἔξ διοικεῖ ὅλα τὰ συμβεβηκότα τῆς
ζωῆς μας. Ἐξεύρει λοιπὸν ὄχι μόνον ἐκεῖθι ὅπῃ σο-
χαζώμεθα ἔξ κάμνομεν, ἀλλὰ ἔξ ἐκεῖθι ὅπῃ μᾶς συμ-

βαίνει εἰς τὴν ζωὴν. Ἐκείνο ὅτῃ μᾶς συμβαίνει, ἢ εἶναι ἀρεσὸν εἰς ἡμᾶς, ἢ τὸ ὀνομάζομεν Τύχην ἢ εἶναι δυσάρεστον εἰς ἡμᾶς, ἢ τὸ ὀνομάζομεν Δυστυχίαν.

27. Οἱ ἄνθρωποι προσέχον πάντοτε περισσότερο εἰς τὸ δυσάρεστον ἢ λυπηρὸν, τὸ ὅποιον συμβαίνει εἰς αὐτὸς, παρά εἰς τὸ ἀρεσὸν ἢ τερπνόν. Ἀλλ' εἰάν συνεθίζωμεν ἡμεῖς ἢ εἰς τὰς ὑγιεινὰς ἢ τερπνὰς ἡμέρας συχνὰ νὰ εὐχαζώμεθα, πόσον καλὰ εἶναι τώρα εἰς ἡμᾶς, θέλομεν εὖρει, ὅτι εἶναι περισσότεραι τέρψεις, παρά λύπαι εἰς τὸν κόσμον.

28. Ὅλας τὰς τέρψεις, τὰς ὁποίας ἀπολαμβάνομεν ἡμεῖς ἐδῶ, τὰς χρεωσθῆμεν εἰς τὸν Θεὸν μόνον, ἢ εἰμεθῶν ὑπόχρεοι ὡς τέκνα νὰ τὸν εὐχαρισθῶμεν, ὅτι ἠτοίμασεν ἕτω πατρικῶς δι' ἡμᾶς ὅλα αὐτὰ τὰ καλὰ. Δὲν ἐμπορῆμεν ὅμως νὰ φανερόνωμεν τὴν εὐχαρίστησιν μας εἰς τὸν Θεόν, κἀρεξ' εἰάν μεταχειριζώμεθα ὀρθῶς τὰ καλὰ, ὅτῃ μᾶς δείχνη, τῆς αὐτοῦ καθὼς ἀγαπᾷ αὐτὸς, ἢ ἕτως ἐμπορῆμεν, εἰάν ἡμεῖς εὐχάριστοι εἰς τὸν Θεόν, ὅσις μᾶς δείχνη τόσα καλὰ, ἢ μεταχειριζώμεθα ἐπιφελῶς τὰς εὐεργεσίας τε, νὰ ἐλπίζωμεν βεβαίως, ὅτι θέλομεν ἀπολαύσει ἢ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν ἀγαθότητά τε.

29. Δὲν ἐμπορεῖ τις ν' ἀρνηθῆ, ὅτι μᾶς συμβαίνει ἢ πολλὰ λυπηρὰ πράγματα εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ Θεὸς βέβαια τὰ ἐξεύρει, ἢ ἐδύνητο νὰ τὰ ἐμποδί-

ση, ὅμως συγχωρεῖ, ἐπειδὴ ἔτω τὰ διέταξε, νὰ μᾶς εὐρωσι: διότι ἐπειδὴ ἐξεύρει ὄχι μόνον ἐκεῖνα, ὅσα μᾶς συμβαίνουν τώρα, ὡσὰν ὅπῃ συντηρεῖ τὸν κόσμον, ἕως ἢ ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα, ὅσα μέλλου νὰ μᾶς ἔλθωσιν, συγχωρεῖ ἡ σοφία τε γινώσκουσα, ὅτι τὰ παρόντα παθήματα εἶναι σωτηριώδη διὰ τὸ μέλλον, νὰ δοκιμάζωμεν τοιαύτας θλίψεις. Οὕτω παρ. χάριν οἱ ἄνθρωποι πολλαῖς φοραῖς δὲν δύνονται ἄλλως νὰ ἔλθωσιν εἰς ἑαυτοὺς διὰ νὰ σοχάζωνται τὰς πράξεις των, κἀρεξ ἂν τὴς ἀφίγη νὰ δοκιμάζωσι τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἀθῶως ἂν πάχωμεν, ἐδὲν ἦττον πάλιν τῆτο μᾶς παρηγορεῖ, ὅτι δὲν τὸ ἐσυγχωρῆσεν ὁ καλῶτατος πατήρ νὰ γένη, ἂν δὲν ἤξευρεν, ὅτι ταῦτα τὰ παθήματα ἠθελαν μᾶς ὠφελήσει εἰς ἄλλα μεγαλειότερα.

30. Πολλοὶ ἄνθρωποι δὲν εὐαρεσῶνται, ὅτι ὁ Θεὸς ἔκαμε ταύτην τὴν διάταξιν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τῆς ὁποίας εἴμεσθεν ὑποκείμενοι εἰς τόσας ἀρρώσιας καὶ θλίψεις. Ἀλλὰ δὲν σοχάζονται, ὅτι ὁ Θεὸς, ἐπειδὴ μᾶς ἔδωκε τόσα καλὰ τῆς ζωῆς, τόσα διὰ τὴν κυβέρνησιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τόσα διὰ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τέρψιν αὐτῶν, καὶ ἔκαμε νὰ βλασηῶσι τόσα ὑγιεινὰ βότανα, τὰ ὅποια πολλάκις θεραπεύου τὰς ἀρρώσιας, βέβαια μᾶς ἀγαπᾷ, καὶ θέλει τὸ καλὸν τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν ὁποίαν δίδει τόσα καλὰ: διότι ἂν

ἢ ἀγνοῦμεν ἡμεῖς τὴν ὠφέλειαν ἐνός πράγματος, ὅμως διὰ τῆτο δὲν ἐμποροῦμεν νὰ τὸ νομίζωμεν ἀνωφέλές ἢ ἀχρηστὸν. Καθὼς λοιπὸν εἰς τὴν φύσιν εὐρίσκονται πολλὰ πράγματα, τὰ ὅποια εἶναι δυσάρεστα, ἢ ὅμως ἔδεν ἦττον προξενῦν μεγαλωτάτην ὠφέλειαν, καθ. χάριν αἱ βρονταὶ ἢ αἱ ἀστραπαὶ, αἱ ἀνεμοζάλαι ἢ αἱ τρικυμῖαι, ὁ χειμῶνας: ἕτως εἶναι πολλὰ δυσάρεστα ἢ ἐναντία συμβεβηκότα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν μόνον φαινόμενα κακὰ, ἢ πολλάκις φανερὰ μέσα ἢ τρόποι μιᾶς μεγαλειτέρας εὐτυχίας τῶν ἀνθρώπων.

31. Ἡμεῖς πρέπει νὰ σοχαζώμεθα ὅλα, ὅσα μᾶς συμβαίνουν, καλὰ ἢ ὠφέλιμα, ἢ δὲν πρέπει, εἰάν βλέπωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς δίδει εἰς ἄλλου ἀνθρώπου ἐκεῖνο ὅπῃ ἀρνεῖται εἰς ἡμᾶς, νὰ πισεύωμεν διὰ τῆτο, ὅτι φροντίζει ὀλιγώτερον διὰ ἡμᾶς: ἐπειδὴ ὁ, τι εἶναι εἰς τὸν ἕναν ὠφέλιμον, ἐμπορεῖ νὰ ἦναι πολλάκις εἰς τὸν ἄλλον βλαβερόν. Ὁ Θεὸς δὲ ὡς πάνσοφος ἢ πανάγαθος ἐξεύρει καλῶτατα, τί εἶναι εἰς ἡμᾶς ἢ εἰς κάθε ἀνθρώπον καλὸν ἢ ὠφέλιμον.

32. Εἰάν ὁ Θεὸς δὲν μᾶς δίδῃ ἐκεῖνο ὅπῃ ἐπιθυμοῦμεν, ἐμποροῦμεν βέβαια νὰ συμπεραίνωμεν ἐκ τῆτου, ὅτι ἦτον βλαβερόν εἰς ἡμᾶς, εἰάν μᾶς ἔκαμνε κοινωνῆς τῆς ἐπιθυμίας μας, ἢ ἕτω πρέπει νὰ εὐχαριστώμεθα, ἐπειδὴ εἴμεθε πεπληροφορημένοι, ὅτι

βέβαια ἤθελε μᾶς τὸ δώσει, εἰάν ἦτον ὠφέλιμον εἰς ἡμᾶς.

33. Ὁ Θεὸς δὲν φροντίζει μόνον διὰ ἡμᾶς: διότι δὲν εἶναι μόνον ἑδικός μας πατήρ, ἀλλὰ κοινὸς πατήρ τῶν ἀνθρώπων. Εἰάν λοιπὸν δὲν μᾶς δίδῃ ἐκεῖνο ὅπῃ ἐπιθυμῶμεν, ἐνδέχεται νὰ ἦναι διὰ τῆτο, ἐπειδὴ ἤθελαν δυσυχῆσει ἄλλοι ἄνθρωποι δι' αὐτῆ, οἱ ὅποιοι καὶ αὐτοὶ εἶναι παιδιά τε· ἔπειτα καὶ ἡμεῖς δὲν ἠθέλαμεν εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι, εἰάν ἐδυσαρεσῶσαμεν διὰ τῆτο, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς διὰ τὸ συμφέρον τῶν ἄλλων δὲν μᾶς δίδει ὅλα τὰ καλὰ, ὅσα εἰδύνετο νὰ μᾶς δώσει, εἰάν δὲν ἐφρόντιζε δι' ἄλλους. Εἰάν λοιπὸν δὲν μᾶς συμβαίνωσιν ὅλα τὰ καλὰ, ὅσα ἐπιθυμῶμεν, πρέπει νὰ συχαζώμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς, ὁ πατήρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆτο δὲν συγχωρεῖ νὰ γένη αὐτὸ, ἐπειδὴ ἠθέλεν εἶναι βλαβερόν εἰς ἄλλους ἀνθρώπους.

34. Καθὼς ὁ πατήρ, ὁ ὅποιος ἔχει περισσότερα τέκνα, ἀγαπᾷ καὶ χαίρεται, εἰάν κανένα ἀπὸ αὐτὰ λαμβάνῃ μετὰ χαρᾶς καὶ μ' εὐχαρίσῃσιν κόπον καὶ ἐνόχλησιν διὰ τὸ καλὸν τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ τὰ ἀγαπᾷ ὅλα: ἕτως ἐμπορῶμεν καὶ ἡμεῖς βέβαια νὰ πισεύωμεν, ὅτι θέλει εἶναι εὐάρεστον εἰς τὸν κοινὸν πατέρα τῶν ἀνθρώπων, εἰάν πάσχωμεν τί, τότε μετὰ χαρᾶς, ἀπὸ τὸ ὅποιον προκύπτει ὠφέλεια εἰς τὸς ἄλλους ἀνθρώπους. Ὅθεν πρέπει νὰ δεχώμεθα μετ'

εὐχαριστίας ὅλα, ὅσα μᾶς συμβαίνουν κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος φροντίζει δι' ὅλους τὸς ἀνθρώπους. Αὕτη ἡ διάθεσις τῆς ψυχῆς, αὕτη ἡ εὐχαριστία εἰς τὴν κατάστασίν μας θέλει εὐαρεσῆσαι εἰς αὐτὸν, καὶ εἰάν εὐαρεσῶμεν ἡμεῖς εἰς τὸν Θεόν, δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἡμεθα δυσυχεῖς.

ΚΕΦ. ΣΤ'.

Ἐλπίς τῆς ἀθανασίας.

1. Ἡμεῖς εἴμεθε πεπληροφορημένοι, ὅτι ὁ Θεὸς πρέπει νὰ ἦτον πρότιτερα ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα, ἐπειδὴ ἔπλασεν ὅλα τὰ πράγματα, καὶ εἶναι πάντοτε παρῶν, ἐπειδὴ ἡμεῖς ζῶμεν, καὶ ὅλα, ὅσα εἶναι, ὑπάρχον διὰ τῆς θελήσεως καὶ δυνάμεως αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ συντηρῇ τὰ πάντα. Ἀλλ' εἴμεθε πεπληροφορημένοι ἕδεν ἦττον καὶ περὶ τῆς μελλέσης ὑπάρξεως ἐκείνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κρέμονται ὅλα, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν κρέμεται ἀπὸ κανένα πρᾶγμα, ὅτι θέλει ζῆσαι αἰωνίως. Ἐὰν δὲ ζῇ ὁ Θεὸς αἰωνίως, θέλει εἶδαι καὶ αἰωνίως πάνσοφος καὶ παντοδύναμος Θεὸς, καὶ ἔτω θέλει εἶδαι καλὰ εἰς ἐκείνους, ὅσοι κρέμονται καὶ ἀγαπῶνται ἀπὸ τῆτον τὸν ἀγαθὸν πατέρα.